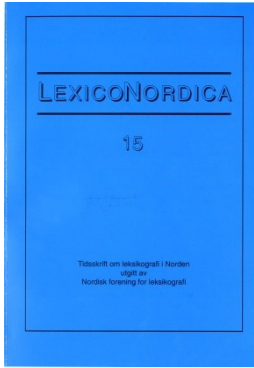

LexicoNordica

Forfatter:	Sven Tarp [Første oversigtsværk over leksikografiske brugerundersøgelser]	
Anmeldt værk:	Herbert Andreas Welker: <i>O Uso de dicionários: Panorama geral das pesquisas empíricas</i> . Brasília: Thesaurus 2006. 488 sider.	
Kilde:	LexicoNordica 15, 2008, s. 343-345	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Sven Tarp

Første oversigtsværk over leksikografiske brugerundersøgelser

Herbert Andreas Welker: *O Uso de dicionários: Panorama geral das pesquisas empíricas*. Brasília: Thesaurus 2006. 488 sider.

Det ville være synd at sige, at Brasilien er inde på nethinden hos flertallet af de nordiske leksikografer. Landet ligger langt væk, og indbyggerne taler et sprog, som kun de færreste nordboer forstår. Det vil derfor sikkert komme som en overraskelse for de fleste, at den første systematiske oversigt over offentliggjorte leksikografiske brugerundersøgelser er udkommet netop i Brasilien – og på portugisisk. Og da det, som det vil fremgå, ikke alene er den første, men også en uhyre nyttig oversigt, som nu er blevet tilgængelig, vil der nok være mere end én nordisk leksikograf, som fortryder, at han eller hun ikke har gjort brug af aftenskolenes mange tilbud om undervisning i portugisisk.

At Brasilien nu er blevet et leksikografisk pionerland på dette område, skyldes selvsagt i første række forfatteren, Herbert Andreas Welker, der er professor i tysk ved universitetet i hovedstaden Brasília og forfatter til en lang række bøger og artikler om leksikografi (se f.eks. Welker 2004). Men det er også en afspejling af, at den sydamerikanske kæmpe begynder at vågne op i mere end én forstand, og at der faktisk finder relevante og interessante diskussioner om leksikografi sted på denne del af den sydlige halvkugle. Det er ikke mindst tilfældet, efter at regeringen i 2001 besluttede at udlevere gratis ordbøger til alle landets skoleelever og fem år senere præciserede denne beslutning i *Programa Nacional do Livro Didático-Dicionários/2006* [Det nationale program for lærebøger og ordbøger 2006] (Krieger 2006:236–237).

Welker fortjener en flidspræmie. Han har gennemlæst og dernæst kommenteret ikke mindre end 220 offentliggjorte brugerundersøgelser. Trods dette imponerende antal er han selv bevidst om, at han ikke er nået hele vejen rundt. Nogle undersøgelser er hemmelige, andre har han ikke kendskab til, og atter andre har han ikke kunnet få fat i. Endelig baserer han sig i enkelte tilfælde på andre forfatteres omtale af de pågældende undersøgelser. Men han er på forhånd tilgivet for denne lille lakune.

Bogen er bygget systematisk op og består af ti dele. I sit forord forklarer han indledningsvis sit motiv for overhovedet at kaste sig ud i

denne opgave, og ikke overraskende skyldes det den hidtidige mangel på et sådant værk. Men også den kendsgerning, at mange af de videbegærlige brasilianske leksikografer ikke umiddelbart kan læse mange af de publicerede brugerundersøgelser, som er skrevet på for dem eksotiske sprog som tysk, engelsk og fransk, har givetvis vejet tungt i denne henseende.

I den efterfølgende indledning forklarer Welker selve opbygningen af bogen og de kriterier, som han har lagt til grund for sin typologisering af de forskellige undersøgelser, ligesom han gør rede for forskellige metoder i forbindelse med leksikografiske brugerundersøgelser. Overraskende nok nævner han ikke brugen af logfiler, men det skyldes måske, at ingen af de undersøgelser af elektroniske ordbøger, som han refererer til, har anvendt denne metode.

Dernæst følger der seks kapitler, hvor forfatteren gennemgår de 220 brugerundersøgelser på grundlag af de spørgsmål, som de har søgt at give svar på, idet flere undersøgelser omtales i mere end ét kapitel. Disse seks kapitler er:

- Enqueter
- Undersøgelser om effektiv brug af ordbøger
- Undersøgelser om virkningen af ordbogsbrug
- Studier af specifikke emner og ordbøger
- Undersøgelser af elektroniske ordbøger
- Arbejder om undervisning i ordbogsbrug

Endelig følger en sektion indeholdende fire forskellige indeks. Det første af disse indeks giver en kronologisk oversigt over de empiriske undersøgelser med henvisning til den eller de sider, hvor de er omtalt i bogen. Det andet indeks er en kort liste over nogle af disse undersøgelser, som udmærker sig ved bestemte karakteristika. Det tredje indeks giver en systematisk oversigt over antal og type af informanter, type af ordbøger og inddragne sprog i samtlige 220 undersøgelser. Og endelig består det fjerde indeks af en alfabetisk liste over forfatterne med henvisning til de sider, hvor deres undersøgelser er behandlet.

Til slut indeholder bogen en bibliografi med såvel de 220 undersøgelser som øvrig teoretisk litteratur, der er anvendt i forbindelse med udarbejdelse af bogen.

Som håndbog er Welkers værk uhyre nyttig. Den hjælper læseren (brugeren) til at skaffe sig et hurtigt overblik over et område af leksikografien, som indtil nu har haft et kaotisk præg. De forskellige indeks gør det samtidig muligt at gå til emnet med forskellige udgangspunkter og tilgange. Faktisk er bogen bygget så systematisk og pædagogisk op, at selv folk, der er ukyndige i portugisisk, kan få nyttige informationer ud

af den, om end den i sådanne tilfælde stadig vil holde på nogle af sine mange hemmeligheder.

Welkers bog giver ud over de mange brugerundersøgelser også tilgang til en væsentlig del af den teoretiske litteratur om dette emne. Dette er et plus, især fordi forfatteren refererer til den bedste del af denne litteratur. Derimod må man beklage, at Welker ikke inddrager relevant sociologisk litteratur uden for leksikografiens verden.

På minussiden kan man desuden nævne, at forfatteren selv virker for anonym. Når det kommer til teoretiske problemstillinger og bedømmelser, vælger han for det meste at skubbe andre teoretikere i forgrunden i stedet for selv at tage stilling. Dette gør, at fremstillingen undertiden får et eklektisk præg. I det hele taget savner man, at Welker fremlægger en samlet teori for området og forholder sig kritisk til de enkelte bidrag, især til de metoder, som er anvendt.

Men disse klare mangler, som Lew (2007) underligt nok ikke nævner i sin anmeldelse i *International Journal of Lexicography*, kan ikke fjerne det positive helhedsindtryk. Welkers bog er et stykke pionerarbejde og fortjener ros som sådan. Den kan varmt anbefales, navnlig til portugisisk-kyndige leksikografer. Forhåbentlig er den et forvarsel om, hvad brasiliansk leksikografi kan bidrage med i de kommende år.

Litteratur

- Krieger, Maria da Graça 2006: Políticas públicas e dicionários para escola: o Programa Nacional do Livro Didático e seu Impacto sobre a Lexicografia Didática. I: *Cadernos de Tradução, no. XVIII*, 235–252.
- Lew, Robert 2007: Review of “Herbert Andreas Welker: O Uso de dicionários: Panorama geral das pesquisas empíricas. Brasília: Thesaurus. 2006. 490 pages. ISBN 85–7062–593–6.” I: *International Journal of Lexicography. Volume 20, no. 4*, 401–403.
- Welker, Herbert Andreas 2006: *O Uso de dicionários: Panorama geral das pesquisas empíricas*. Brasília: Thesaurus.
- Welker, Herbert Andreas 2004: *Dicionários. Uma pequena introdução à lexicografia*. Brasília: Thesaurus.

Sven Tarp
 Professor
 Center for Leksikografi
 Handelshøjskolen i Århus
 Århus Universitet
 Fuglesangs Allé 4
 DK-8210 Århus V
 st@asb.dk